

Joan Solà i el català, aprendre i ensenyar

El 2010, ara fa poc més de deu anys, moria a Barcelona Joan Solà i Cortassa. No feia gaire que s'havia jubilat com a professor de la Universitat de Barcelona, però es trobava encara en un moment de plenitud intel·lectual i creativa.

Joan Solà havia nascut el 10 de gener de 1940 a Bell-lloc d'Urgell (el Pla d'Urgell). Als deu anys ingressà al Seminari Diocesà de Lleida per seguir els estudis del batxillerat elemental. Allí començà a interessar-se per les qüestions de llengua, no només de la castellana i la llatina dels plans d'estudi, sinó també per les de la llengua pròpia, el català. Del Seminari passà a l'Escola Normal de la mateixa capital del Segrià, on es va graduar com a mestre el 1959. Tot seguit, el 1960, es traslladà a Barcelona per cursar estudis de Filosofia i Lletres a la universitat. Es llicencià en Filologia Clàssica el 1965 i cinc anys més tard es doctorava amb una tesi sobre els problemes de la gramàtica catalana. Entremig havia iniciat l'activitat docent a la Universitat de Barcelona, on desenvoluparia tota la seva carrera amb l'excepció d'un parell de cursos en un centre depenent de la Universitat Autònoma de Barcelona.

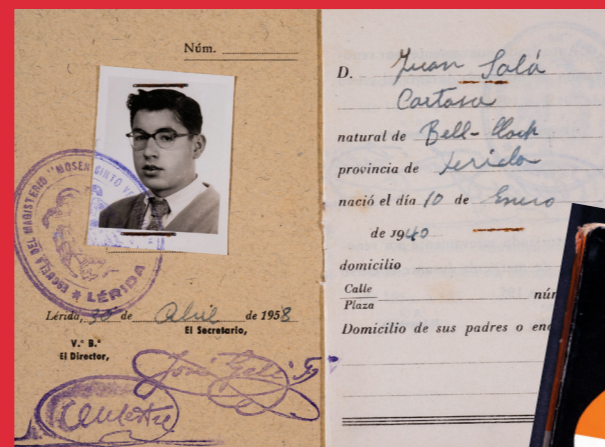
Solà, autor de nombrosos treballs acadèmics, es va caracteritzar per voler trencar fronteres i transmetre el seu coneixement a àmplies franges de la societat. La seva voluntat va ser sempre la d'aprendre de tots per poder ensenyar a tothom. Amb aquest objectiu es va fer present en els mitjans de comunicació, amb la qual cosa, a més de ser un filòleg reconegut pels seus col·legues acadèmics, es va convertir en un lingüista ben conegut pel públic en general.

L'any 2016 Adelaida Martínez i Nausica i Laura Solà, les seves hereves, van fer donació del fons documental de Joan Solà a la Biblioteca de Catalunya: milers de papers, notes, fitxes i materials diversos, fruit del treball d'un lingüista que continua essent un referent en l'actualitat.

Anna Gudayol. Secció de Manuscrits
Jaume Clarà. Secció de Col·leccions Generals

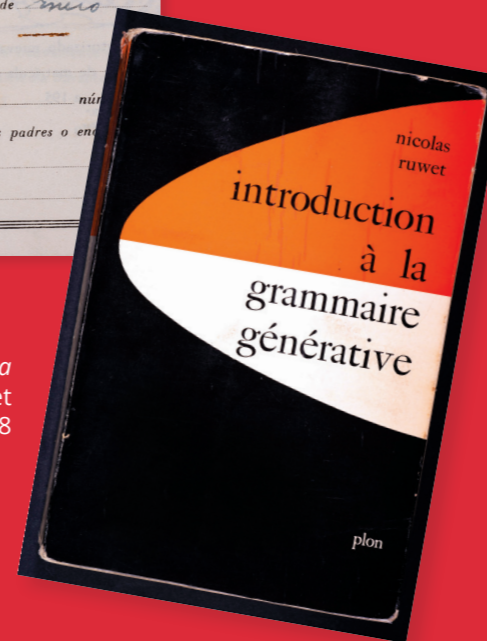
Formació

En els anys cinquanta, l'ensenyament de la llengua i literatura catalanes era lluny dels currículums acadèmics. Solà inicià els seus estudis al Seminari de Lleida i després passà a l'Escola de Magisteri de la mateixa ciutat. Durant aquests anys el seu germà l'ensinistrava en les beceroles del català escrit i, a través d'alguns professors, descobrí obres que influïren el seu pensament i el conduïren cap a la filologia. L'any 1960 ingressaria a la Universitat de Barcelona, on es llicencià en Filologia Clàssica el 1965 i es doctorà en Filosofia i Lletres el 1970. Després ampliaria estudis amb un parell d'estades a Anglaterra. En el discurs de recepció del doctorat Honoris Causa per la Universitat de Lleida, l'any 2009, esmentava com a principals referents a Verdguer, la traducció de *l'Odissea* per Carles Riba o la influència de Chomsky a través de Tesnière i Ruwet. A part, és clar, de Pompeu Fabra i Joan Coromines.

Carnet d'estudiant de Joan Solà a la Escuela del Magisterio «Mosen Cinto Verdguer» de Lleida. 30.04.1958

Nicolas Ruwet. *Introduction à la grammaire générative*. 2e éd. cor. et augm. Paris : Librairie Plon, 1968

Investigació i docència

Tot i que la trajectòria professional de Joan Solà es desenvoluparà a la Universitat de Barcelona, la seva vocació docent es posa de manifest ben aviat. A mitjans dels 60 comença a fer classes de català a Rosa Sensat. Solà farà cursos igualment, entre altres, a l'Escola de Periodisme de l'Arxidiòcesi de Barcelona i per Òmnium Cultural. L'any 1966, tot just acabada la llicenciatura, comença la seva carrera com a professor a la Universitat de Barcelona. Hi romandrà fins a la seva jubilació, si s'exceptuen dos cursos al Col·legi Universitari de Girona, depenent de la UAB (1968-1970).

L'interès de Solà per la sintaxi i la lexicografia es desenvolupa molt aviat i estarà present al llarg de la seva vida, començant pels *Estu-*

dis de sintaxi de catalana (1972-1973), referent per a generacions d'estudiants. Destaquen particularment la fascinació per la descoberta de la gramàtica generativa i l'atenció a les diversitats gramatical i lexicogràfica dels diversos dialectes del català. De la mateixa manera, en la seva obra cal valorar-hi un coneixement aprofundit de la llengua al llarg de les seves etapes històriques i de la historiografia lingüística sobre el català.

Graella d'horaris per a l'examen oral de les assignatures Llengua catalana i Història de la llengua. Universitat de Barcelona, curs 1972-73

Joan Solà. *Estudis de sintaxi catalana*. Barcelona : Edicions 62, 1972-1973. 2 vol.

Normativització i normalització

La norma lingüística ha estat al centre de la vida professional de Solà, tant per que fa a l'establiment del corpus normatiu de la llengua com a la normalització del seu ús en la societat. Solà va contribuir a fixar el coneixement de la llengua actual mitjançant la redacció d'una gramàtica descriptiva, la *Gramàtica del Català Contemporani* (GCC), i va participar en la fixació de la gramàtica normativa impulsada per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC).

Per altra part, en un context de represa de l'ús institucional del català amb la recuperació de les institucions democràtiques, també va contribuir al foment del bon ús de la llengua a través de la redacció de manuals per a escriure i publicar de manera correcta i de tasques d'assessorament a mitjans de comunicació, a campanyes d'ensenyament del català, a propostes legislatives, etc.

Joan Solà et. al. (dir.). *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona : Empúries, 2002. 3 vol. 4ª ed. definitiva. Barcelona : Empúries, 2008

